

#UKI20300
- Oikeenlaista kemiaa

Uudenkaupungin kaupungin hyvinvointiraportti 2021

Julkaisija

Hyvinvointipalvelut 2022
Uudenkaupungin kaupunki

Päätöksentekotiedot

02.03.2022 UKIHYTE-ohjausryhmä
14.04.2022 UKIHYTE- ohjausryhmä
24.05.2022 Hyvinvointi ja vapaa-aikalautakunta
06.06.2022 Kaupunginhallitus
13.06.2022 Kaupunginvaltuusto

Kannen kuva: ukilife.fi

Sisälllys

Alkusanat

1. Johdanto
2. Hyvinvointiraportin vastuutahot ja viitekehys
3. Väestörakenne

4. Raportissa käsiteltävä hyvinvointitieto
  - 4.1 Kouluterveyskysely 2021
  - 4.2 Move-tulokset 2021
  - 4.3 TEA-viisari tulokset 2021

5. Turvallisuus, työllisyys ja koulutusaste
  - 5.1 COVID-19 koronavirus
  - 5.2 Liikenneturvallisuus
  - 5.3 Työllisyys ja koulutusaste

6. Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti
  - 6.1 Hyte-työn painopisteet valtakunnallisesti
  - 6.2 Hyte-työn painopisteet maakunnallisesti
  - 6.3 Hyte-työn painopisteet paikallisesti

7. Strateginen ohjelmatyö Uudessakaupungissa
8. Katse hyvinvointialueelle
9. Tiivistelmä

Loppusanat

Lähteet

Alkusanat

Hyvinvointi ja sen edistäminen on määritelty kunnan perustehtäväksi. Vielä vuosikymmen sitten puhuttiin pääosin terveyden edistämisestä ja bruttokansantuotteesta. Sitten on yhä vahvemmin siirrytty puhumaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä, jonka rinnalle on nyt nostettu myös turvallisuuden edistäminen.

1. Johdanto

Arvoisia lukija,

Uusikaupunki on yksi Suomen vanhimmista kaupungeista, noin 15 510 asukkaan kehittyvä ja idylliltään ainutlaatuinen kaupunki, joka sijaitsee lounaisrannikolla Saaristomeren rannalla. Uudenkaupungin kaupunkialueen lisäksi kaupunki tunnetaan erityisesti myös Kalannin, Lokalahden ja Pyhämaan alueista.

Uudessakaupungissa on 43 valtuutettua. Valtuusto käyttää kaupungin päätösvaltaa sikäli, kun siitä ei ole erikseen toisin säädetty tai valtuusto ei ole toimivaltaansa siirtänyt muulle toimielimelle. Uudenkaupungin kaupunginjohtajana toimii Atso Vainio ja hänen alaisuudessaan kaupungin johtoryhmä. Kaupungin vakituksessa palveluksessa on noin 1000 henkilöä.

Hyvinvointityö ja sen kehittäminen on osa Uudenkaupungin strategiyötä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (hyte) on yksi kuntien ja siten myös Uudenkaupungin kaupungin tärkeimmistä tehtävistä.

Tässä uudenkaupungin kaupungin hyvinvointiraportissa 2021 käsitellään kerättyä väestötietoa sekä hyvinvointitietoa. Tämä raportti täydentää Uudenkaupungin kaupungin laajaa hyvinvointikertomusta 2017–2021, jonka raportoinnin ajanjakso päättyi kesäkuuhun 2021. Uudenkaupungin kaupunki on koostanut vuosittaisen hyvinvointiraportin 2017, 2018, 2019 sekä laajan hyvinvointikertomuksen 2017–2021, joka kattaa myös vuoden 2020 vuosiraportin. Tämä vuosiraportti täydentää raportointia vuoden 2021 osalta painottuen erityisesti heinä-joulukuun 2021 aikana julkaistuun hyvinvointitietoon. Tätä raporttia tulee siis lukea laajan hyvinvointikertomuksen 2017–2021 täydennysosana.

2. Hyvinvointikertomuksen vastuutahot ja viitekehys

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ohjeistaa kuntia vuotuisen hyvinvointiraportin tekemisessä. Hyvinvointiraportin tarkoituksena on tarjota tietoa valtuutetuille, virkamiehille ja kuntalaisille hyvinvointitiedosta ja hyvinvointityön edistymisestä. Raportointivastuu on Uudessakaupungissa määritelty hyvinvointijohtajan tehtäväksi. Raportti kootaan moniammatillisessa yhteistyössä ja sisältö käsitellään poikkihallinnollisessa UKIHYTE-ohjausryhmässä.

Laillisen viitekehysten Suomessa tehtävälle hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyölle määrittelee lainsäädäntö:

Kuntalaki (410/2015)

Terveydenhuoltolaki 1326/2010 §12

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 §6– 10

Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015)

3. Väestökehitys

Uudenkaupungin väkiluku on 15510 (10/2021). Muunkielisten osuus väestöstä on 1182 (7,6 %), asukkaiden keski-ikä on 47,5. Yleishuomioina voidaan todeta, että väestö vanhenee ja nuoret muuttavat pois. Nuoret naiset eivät muuta työn perässä takaisin ja muunkielisten osuus on voimakkaassa kasvussa.

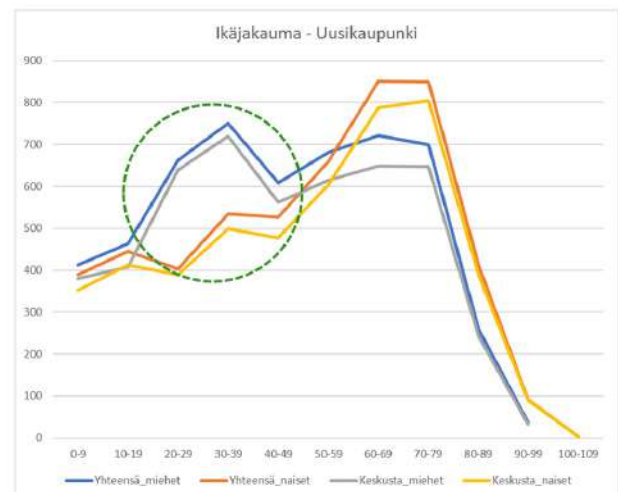
Seuraavissa kuvaajissa käydään läpi kaupungin eri osa-alueiden väestörakennetta tarkemmin: valtaosa kuntalaisista asuu vanhan Uudenkaupungin ja entisen maaliskunnan alueella. Tällä alueella nuorten miesten osuus on ylikorostunut. Kalannissa asuu kunnan nuorin väestö, Pyhämaassa vanhin, Lokalahdella puolestaan 60–70-vuotiaiden kuntalaisten määrä on poikkeuksellisen korkea. Muunkielisiä kuntalaisia on entinen kaupunkialueella sekä Pyhämaan keskustataajamassa.

Väestökehitys jaettuna täällä syntyneisiin ja tänne muuttaneisiin

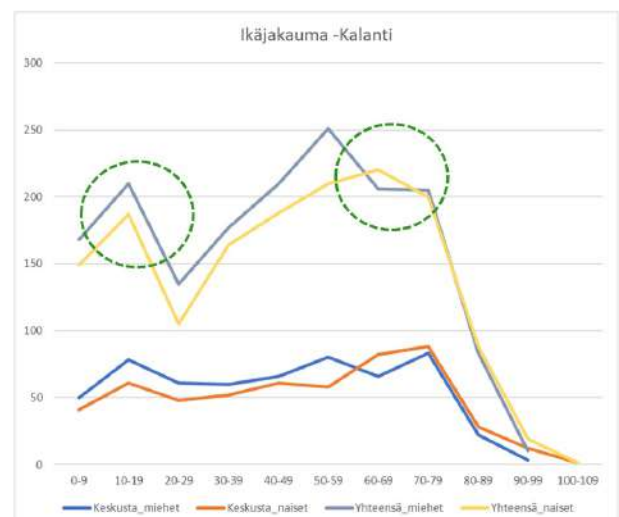
Asukastietoja

- Vanha Uusikaupunki ja maalaiskunta
  - Asukasluku 10463
  - Keski-ikä 47,7
  - Vieraskieliset 998 (9,5%)
- Nuorten miesten määrä on ylikorostunut
- Maalaiskunnan alueella on 760 asukasta, joiden keski-ikä on 47,0

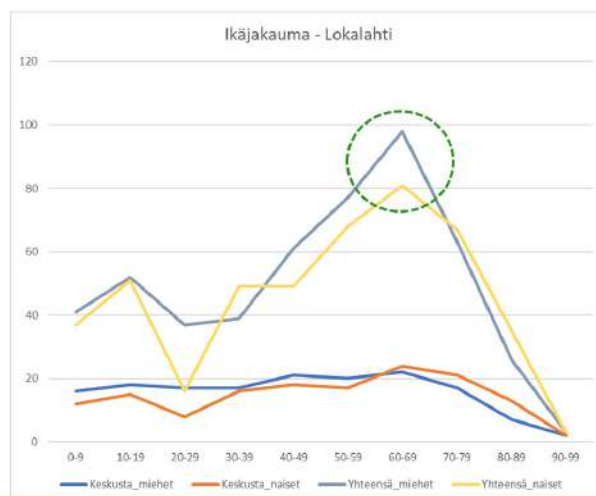
Asukastietoja

- Kalanti
  - Asukasluku 3186
  - Keski-ikä 44,9
  - Vieraskieliset 96 (3,0%)
- Kalannin kylissä keski-ikä on kauttaaltaan alhaisempi, kuin muualla Ugissa
- Alimmillaan Kalannin keskustan ympäryskylissä 43,1

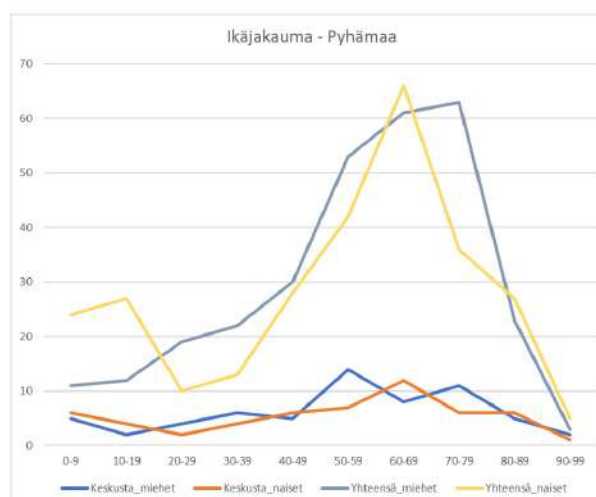
Asukastietoja

- Lokalahti
  - Asukasluku 953
  - Keski-ikä 46,2
  - Vieraskieliset 20 (2,1%)
- 19% kaikista Lokalahtelaisista on 60-70 vuotiaita

Asukastietoja

- Pyhämaa
  - Asukasluku 575
  - Keski-ikä 54,0
  - Vieraskieliset 16 (2,8%)
- Keskustaajamassa vieraskielisiä 6%

Asuinalueen ikäjakaumat sukupuolittain kuvaajasta on erityisesti huomioitavaa: alueella Ketunkallio-Janhua- Santtio-Hiu on paljon omakotitaloja ja rivitaloja, ja se mielletäänkin vahvasti lapsiperheiden asuinalueeksi. Tilastot kuitenkin osittavat, että alueella asuu merkittävän paljon ikäihmisiä ja erityisesti vanhempia naisia. Hakametsän alueella korostuu erityisesti nuorten miesten poikkeuksellisen suuri määrä.

Ikäluokat	Ketunkallio-Janhua-Santtio-Hiu		Keskusta-Pietola-Kainpirtti		Hakametsä-Salmi-Sanno		Sorvakko-Ykskoivusaaristo	
	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset
0-4	72	75	35	32	43	46	18	11
5-9	106	97	37	44	47	31	7	14
10-14	93	87	44	54	29	31	18	19
15-19	92	92	58	56	42	38	16	19
20-24	73	42	70	44	77	39	23	13
25-29	126	85	90	56	148	83	21	18
30-34	140	117	95	49	139	53	21	18
35-39	134	110	82	61	87	59	11	18
40-44	101	92	78	54	74	46	17	21
45-49	110	98	73	70	67	54	21	26
50-54	110	104	76	62	64	59	25	32
55-59	122	121	77	92	79	71	33	35
60-64	115	136	67	96	75	87	37	43
65-69	135	171	89	92	71	91	34	48
70-74	139	196	97	113	85	85	40	49
75-79	91	117	89	125	51	53	32	40
80-84	54	68	57	84	28	49	21	41
85-89	23	35	29	47	10	33	11	25
90-94	4	13	10	25	5	10	4	16
95-99	2	9	3	4	1	4	1	6
100-104	0	0	0	1	0	1	0	1
Yhteensä	1842	1865	1256	1261	1222	1023	411	513

Ikäluokat	Ruokola-Kurjensuo		Kalannin keskusta		Lokalahden keskusta		Pyhämäan kirkonkylä	
	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset
0-4	3	1	22	14	6	6	2	2
5-9	12	2	29	25	9	6	3	4
10-14	10	8	46	33	13	9	1	2
15-19	6	9	31	29	5	6	1	3
20-24	5	9	32	20	8	4	2	0
25-29	6	1	28	27	9	4	2	2
30-34	6	8	28	23	7	6	5	3
35-39	5	6	30	29	10	9	1	1
40-44	13	7	36	29	15	9	3	2
45-49	9	9	30	31	6	9	2	3
50-54	17	15	44	20	11	3	5	3
55-59	12	13	36	39	9	14	9	4
60-64	16	15	31	31	13	8	7	4
65-69	10	8	35	51	9	16	1	8
70-74	12	13	49	54	8	12	8	5
75-79	11	13	35	34	9	10	3	1
80-84	4	4	11	20	4	10	5	4
85-89	6	3	11	8	3	3	0	2
90-94	2	3	2	7	2	2	2	1
95-99	1	0	1	5	0	0	0	0
100-104	0	0	0	1	0	0	0	0
Yhteensä	166	147	567	530	156	146	62	54

4. Raportissa käsiteltävä hyvinvointitieto

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilaa ja kehitystä mitataan säännöllisesti Kouluterveyskyselyn (THL) sekä Move! -fyysisen toimintakyvyn mittarin (Opetushallitus) avulla. Lasten ja nuorten hyvinvointia tarkastellaan tässä raportissa syksyllä 2021 ja keväällä 2022 julkaistujen kouluterveyskyselyn ja Move! -mittarin tulosten pohjalta.

4.1 Kouluterveyskysely 2021

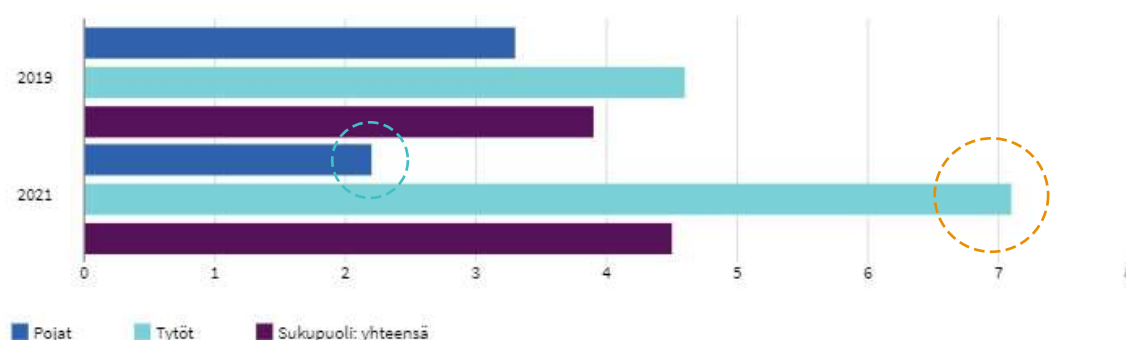
Viimeisimmän kouluterveyskyselyn 2021 vertailu kohdistuu vuoteen 2019. Uudestakaupungista mukana on kaikkien koulujen (yhtenäiskoulu, Kalanti, Hakametsä, Lokalahti, Saarnisto ja Pyhämaa) tulokset. Kyselyssä hyödynnetään erilaisia indikaattoreita, joista hyvinvoinnin kokemisen kannalta keskeisimmät on nostettu tähän raporttiin.

Perusopetuksen 4. ja 5. luokat sekä perusopetuksen 8. ja 9. luokat

Uudessakaupungissa niiden 4. ja 5. luokkalaisten poikien määrä, jotka raportoivat yksinäisyyden kokemuksista, on pienentynyt, kun vastaavasti tyttöjen kokemukset ovat kasvussa. Yhteensä 4. ja 5. luokkalaisista yksinäisyyttä kokee 4.5 % lapsista valtakunnallisen luvun ollessa 4 %.

Indikaattori: Tuntee itsensä usein yksinäiseksi, %.

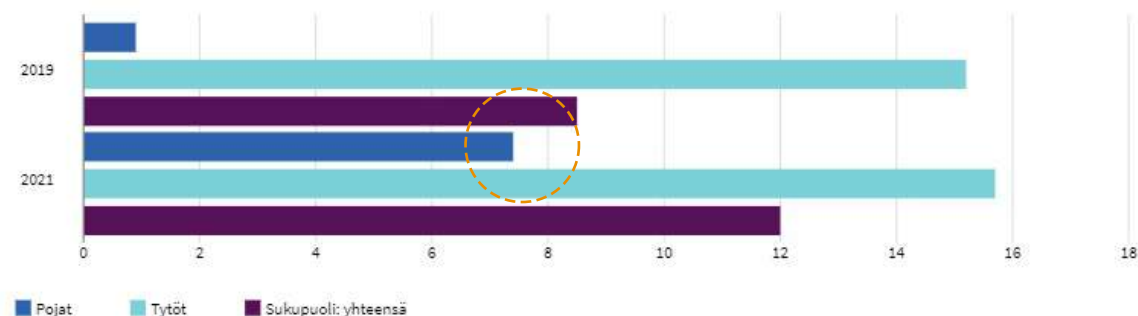
Perusopetus 4. ja 5. luokka, 2019 ja 2021 - Kouluterveyskyselyn tulokset 2017–2021

Toisaalta 8. ja 9. luokkalaisten poikien kokema yksinäisyys on moninkertaistunut ja samanikäisten tyttöjen kokema yksinäisyys on hieman kasvanut. Yhteensä 8. ja 9. luokkalaisista yksinäisyyttä kokee 12 % valtakunnallisen luvun ollessa 15.9 %.

Indikaattori: Tuntee itsensä yksinäiseksi, %

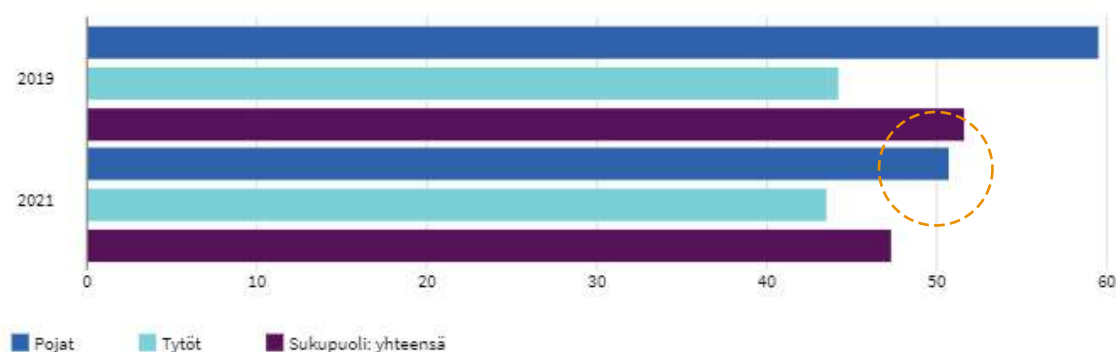
Perustulokset, nuoret 2019 ja 2021 - Kouluterveyskyselyn aikasarjat 2006-2021 - THL kuutio- ja tiivistekäyttöliittymä

Erittäin tyytyväisten 4. ja 5. luokkalaisten lasten osuus on laskenut vertailujakson aikana niin poikien kuin tyttöjenkin kohdalla, mutta on yhä suhteellisen korkea 47,3 % ja selkeästi korkeampi kuin valtakunnallinen vertailuluku 45 %.

Indikaattori: Erittäin tyytyväinen elämäänsä, %

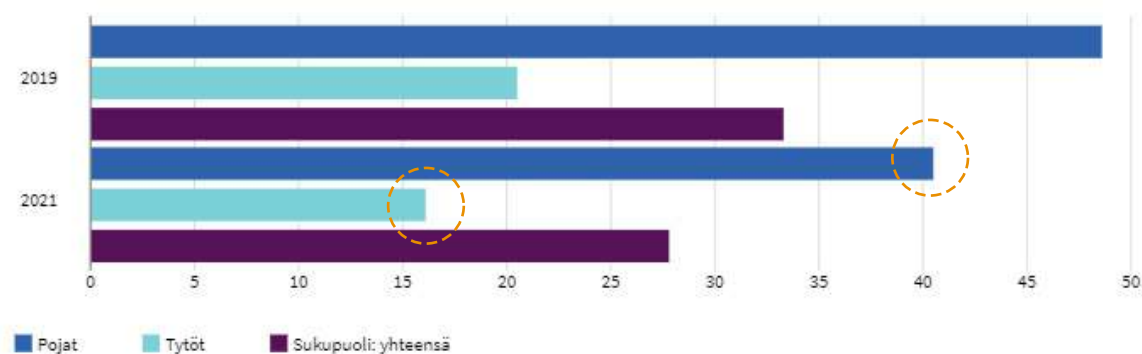
Perusopetus 4. ja 5. luokka, 2019 ja 2021 - Kouluterveyskyselyn tulokset 2017-2021

Myös 8. ja 9- luokkalaisissa erittäin tyytyväisten osuus on laskenut selvästi vertailujakson aikana ja on nyt 27.8 %, joka on kuitenkin merkittävästi valtakunnallista vertailulukua 24,3 % korkeampi.

Indikaattori: Erittäin tyytyväinen elämäänsä, %

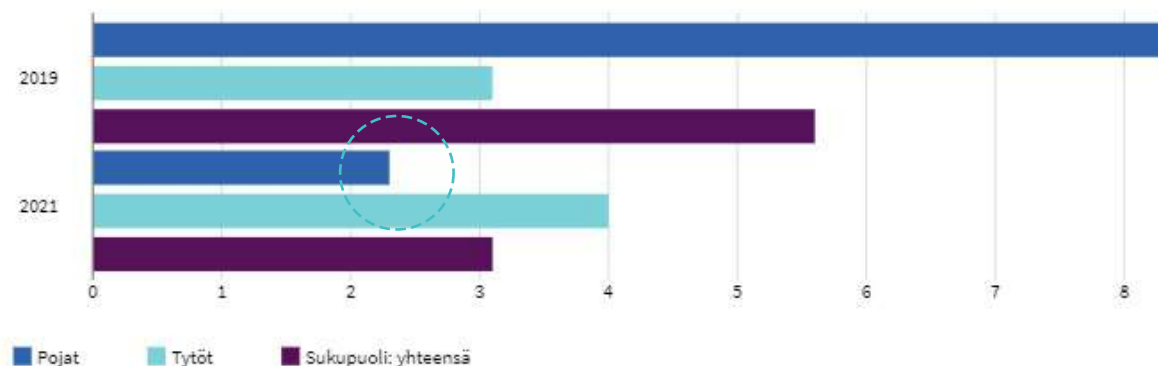
Perustulokset, nuoret 2019 ja 2021 - Kouluterveyskyselyn aikasarjat 2006-2021 - THL kuutio- ja tiivistekäyttöliittymä

Uudessakaupungissa niiden 4. ja 5. luokkalaisten poikien määrä, jotka eivät koe olevansa tärkeä osa koulu eikä luokkayhteisöään, on vähentynyt erittäin merkittävästi. Tyttöjen määrässä on puolestaan ollut hienosta nousua, yhteensä 3.1 % lapsista eivät koe olevansa tärkeä osa luokkayhteisöön valtakunnallisen luvun ollessa 4 %.

Indikaattori: Ei koe olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä, %

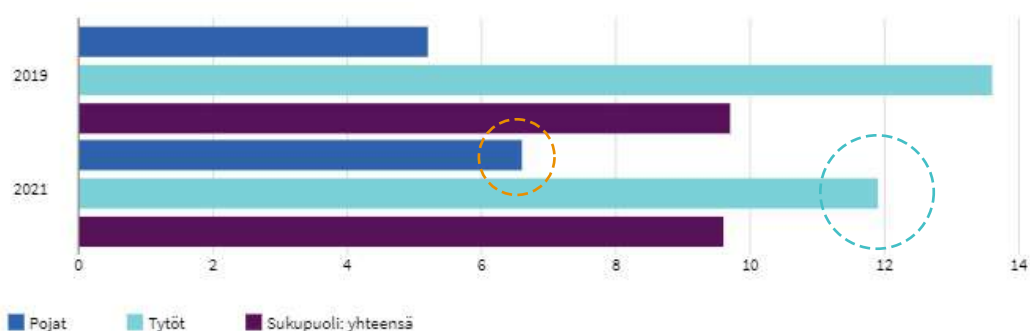
Perusopetus 4. ja 5. luokka, 2019 ja 2021 - Kouluterveyskyselyn tulokset 2017-2021

Uudesskaupungissa niiden 8. ja 9. luokkalaisten poikien määrä, jotka eivät koe olevansa tärkeä osa koulu eikä luokkayhteisöään on kasvanut, kun tyttöjen määrä on puolestaan vähentynyt. Yhteensä 8. ja 9. luokkalaisista nuorista 9,6 % eivät koe olevansa tärkeä osa luokkayhteisöön valtakunnallisen luvun ollessa 12,6 %.

Indikaattori: Ei koe olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä, %

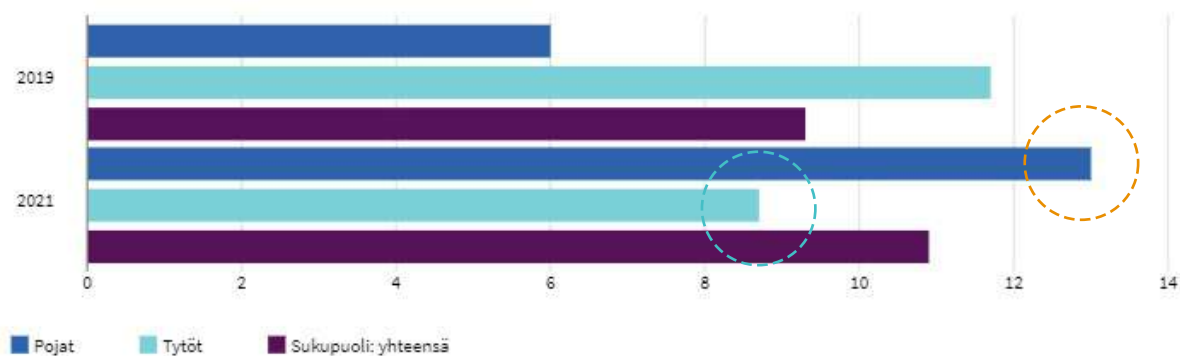
Perustulokset, nuoret 2019 ja 2021 - Kouluterveyskyselyn aikasarjat 2006-2021 - THL kuutio- ja tiivistekäyttöliittymä

Uudesskaupungissa niiden 4. ja 5. poikien määrä, jotka kokevat terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi on kasvanut merkittävästi, kun taas tyttöjen määrä on selvästi vähentynyt. Terveystilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi raportoivia on yhteensä 10,9 % valtakunnallisen vertailuluvun ollessa 10,8 %.

Indikaattori: Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, %

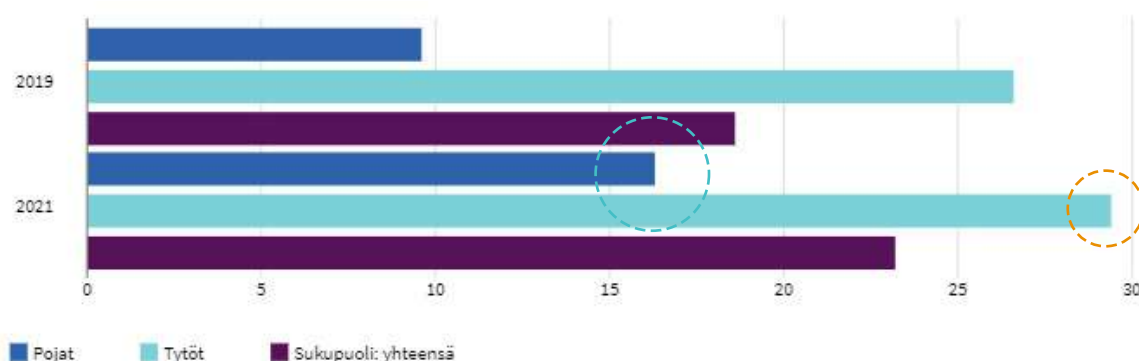
Perusopetus 4. ja 5. luokka, 2019 ja 2021 - Kouluterveyskyselyn tulokset 2017-2021

Uudessa kaupungissa niiden 8. ja 9. nuorten määrä, jotka kokevat terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi on kasvanut niin poikien kuin tyttöjenkin osalta. Terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi raportoivia on yhteensä 23,2 % valtakunnallisen vertailuluvun ollessa 25,7 %.

Indikaattori: Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, %

Perustulokset, nuoret 2019 ja 2021 - Kouluterveyskyselyn aikasarjat 2006-2021 - THL kuutio- ja tiivistekäyttöliittymä

4.2 Move! -fyysisen toimintakyvyn mittari tulokset 2021

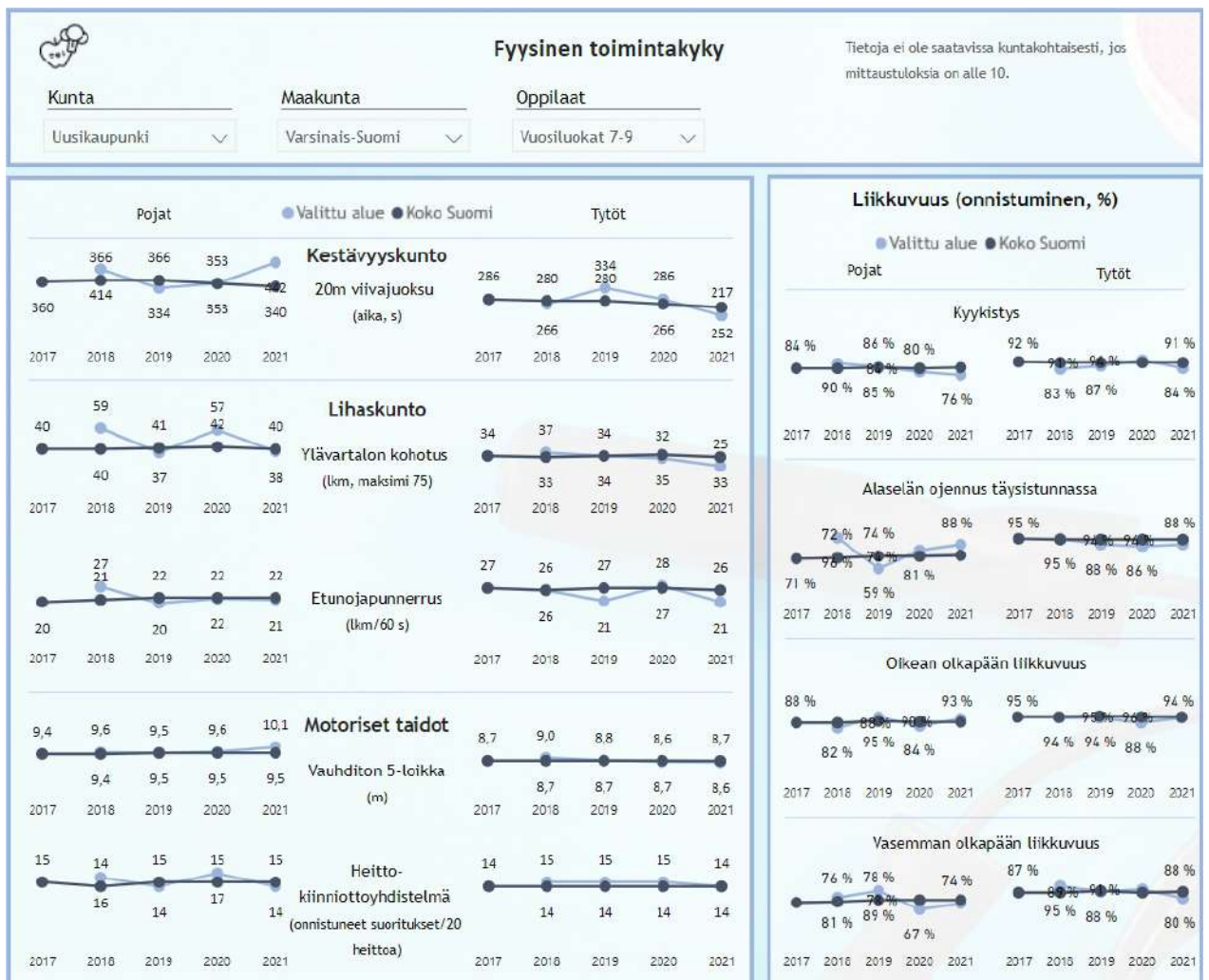
Move! on perusopetuksen 5.- 8. vuosiluokkien oppilaille tarkoitettu fyysisen toimintakyvyn valtakunnallinen mittaus-, tiedonkeruu- ja palautejärjestelmä, joka syntyi tarpeesta lisätä terveydenhuollon sekä opetus- ja liikuntatoimen yhteistyötä lasten ja nuorten parhaaksi. Move-järjestelmän tavoitteena on auttaa ensisijaisesti oppilasta ja hänen perhettään ymmärtämään fyysisen toimintakyvyn yhteydet oppilaan terveyteen, päivittäiseen hyvinvointiin, jaksamiseen ja opiskeluun. Syksyn 2021 fyysisen toimintakyvyn valtakunnalliset Move!-mittaukset toteutettiin 5.- ja 8.-luokkalaisille osana peruskoulun liikunnanopetusta.

Fyysisen toimintakyvyn kokonaistulos: **Uusikaupunki**

Luokka Klass	Pojat Pojkar	Tytöt Flickor	Yhteensä Totalt
5. luokka/5. klass	43 %	35 %	39 %
8. luokka/8. klass	26 %	51 %	41 %
molemmat luokat/båda klasserna	38 %	41 %	-

Tulos ilmaisee prosenttiosuuden oppilaista, joiden fyysinen toimintakyky on mahdollisesti terveystä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla. Laskennassa on huomioitu kaikki fyysisen toimintakyvyn osa-alueet. Uudesskaupungissa 5. luokkalaisista 39 % ja 8.luokkalaisista 41 % fyysinen toimintakyky on terveystä ja hyvinvointia haittaavalla tasolla. Uusikaupunkilaisten nuorten tulokset ovat miltei identtiset valtakunnalliseen keskiarvon kanssa, jotka ovat 5. luokkalaisten osalta 38 % ja 8.luokkalaisten osalta 41 %. Yleishuomiona voidaan todeta, että mittaustulokset ovat heikentyneet entisestään niin Uudesskaupungissa kuin valtakunnallisesti.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on julkaissut ensimmäisen liikuntaindikaattori-tietokannan. Tietokanta hyödyntää eri lähteistä kerättyä tietoa, jotka kuvaavat liikuntaan ja urheiluun liittyvien ilmiöiden tilaa ja muutoksia. Indikaattorien tietoja voi hyödyntää mm. liikunnan, terveyden ja hyvinvoinnin seurannassa ja edistämisessä sekä päätöksenteon tukena. Oheisesta tietokannasta löytyvä Move-tulosten pohjalta kerätty lasten ja nuorten toimintakykyä Uudesskaupungissa kuvaava taulukko:

<https://bit.ly/liikuntaindikaattorit>

4.3 TEA-viisari tulokset 2021

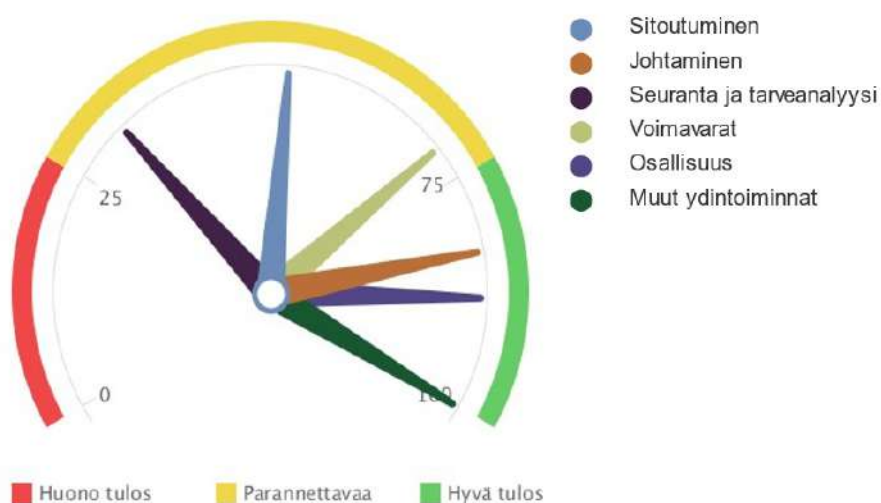
Terveyden ja hyvinvoinninlaitos (THL) ylläpitää TEA-viisaria, joka on maksuton ja avoin vertailutietojärjestelmä. Tiedot kuvaavat terveydenedistämistä eli kunnan toimintaa asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. TEA-viisarin tarkoituksena on tukea kuntien ja alueiden terveydenedistämistyön suunnittelua ja johtamista.

TEA-viisariin kerätään tietoja kuntajohdon, perusopetuksen, lukiokoulutuksen, ammatillisen koulutuksen, liikunnan, perusterveydenhuollon ja kulttuurin osa-alueilta. Tietoa kerätään eri-osa-alueilta vuorovuosin. Palveluun kootaan säännöllisesti tiedot suoraan kunnista ja tilastoista.

Viimeisimmässä (2021) TEA-viisari kyselyssä tarkasteltiin kulttuurin ja kuntajohtamisen osa-alueita. (Tietoja kerätty vuosilta 2020 ja 2021)

Yhteenvedon voidaan todeta, että kulttuurin tulokset ovat kohentuneet kaikilla osa-alueilla. Tulosten paraneminen johtuu mm. kulttuuripalveluiden saamista lisäresursseista, toimintojen kohdentamisesta ja laajentamisesta sekä investoinneista tilojen parantamiseen. Kehitettävää löytyy edelleen varsinkin palveluiden saavutettavuuteen ja seurantaan liittyvissä toiminnoissa, sekä sitoutumisessa eri ohjelmien ja suositusten käsittelyyn luottamushenkilöhallinnossa ja kunnan johtoryhmässä.

Kulttuuri : Uusikaupunki 2021

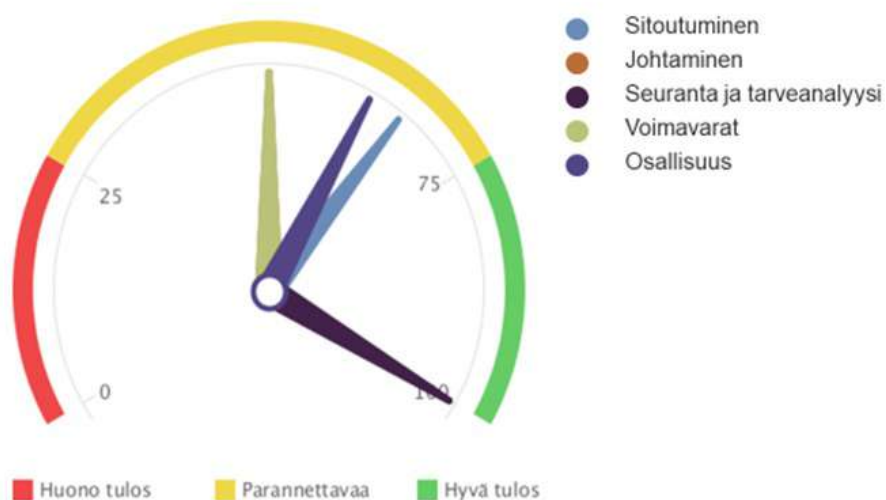
Kulttuuri : Uusikaupunki 2021

	Uusikaupunki	Koko maa
Kulttuuri	71	66
Sitoutuminen	52	67
Johtaminen	83	78
Seuranta ja tarveanalyysi	32	51
Voimavarat	71	61
Osallisuus	88	69
Muut ydintoiminnat	100	69

Kuntajohtamisen tulokset ovat pysyneet pitkälti samoina

Kuntajohtamisessa tulisi jatkossa kiinnittää huomioita esimerkiksi päätösten ennakkovaikutusten arvioinnin kehittämiseen (EVA), tasa-arvosuunnitelman uudistamiseen sekä toiminnallisen eriarvoisuus (ja osallisuus) suunnitelman sekä ravitsemussuunnitelman, joka sisältää suosituksia ja toimenpiteitä ikäryhmittäin, laatimiseen. Kestävän kehityksen periaatteet tulisi myös huomioida vahvemmin käytännön työn toteutuksessa.

Kuntajohto : Uusikaupunki 2021

Kuntajohto : Uusikaupunki 2021

	Uusikaupunki	Koko maa
Kuntajohto	66	78
Sitoutuminen	66	80
Johtaminen	50	76
Seuranta ja tarveanalyysi	100	87
Voimavarat	50	78
Osallisuus	62	71

5. Turvallisuus, työllisyys ja koulutusaste

5.1 COVID-19 koronavirus

COVID-19 koronaviruksen maailmanlaajuiset vaikutukset olivat vahvasti läsnä myös Uudessakaupungissa ja virusepidemia vaikutti kuntalaisten terveyteen ja turvallisuuteen. Positiivisten virustartuntojen ilmaantuvuusluku nousi joulukuussa 2021 korkeammalle tasolle kuin kertakaan aiemmin Uudessakaupungissa. Koronaviruksesta johtuvat sulut ja rajoitukset aiheuttivat toistuvia haasteita palvelutuotantoon. Palveluiden tuottamisessa pyrittiin saavuttamaan asiakkaat monipuolistamalla palveluiden tuottamistapoja. Näistä konkreettisia esimerkkejä ovat kuntalaisille enenevässä määrin tarjotut digitaaliset palvelut, joissa hyödynnettiin etäyhteyksiä.

Kaupungissa on toiminut koronakoordinaatioryhmä alkusyksystä 2020 lukien. Ryhmä on tavannut kerran viikossa tiistaisin tai tarpeen mukaan useammin. Virustilanne on huomioitu tehostetusti siten, että koronatilanteesta on tuotettu tiedotteita koordinoidusti koordinaatioryhmän avustuksella. Tiedotusta on tehty myös englanniksi. Maailmanlaajuisena huolena on, että koronavirus koettelee kaikissa yhteisöissä ankarammin niitä väestöryhmiä, jotka jo lähtökohtaisesti ovat haavoittuvammassa asemassa. Paikallistasolla kunnissa tämä tarkoittaa tarvetta tunnistaa nämä ryhmät ja kohdentaa tukitoimia ja palveluita erityisesti näille kuntalaisille.

Aluehallintoviraston (AVI) julkaisu (2021) Hyvinvointi, terveys ja arjen turvallisuus koronatilanteessa käsittelee hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen toimia poikkeusoloissa. Julkaisussa kiinnitetään huomioita siihen, että koronatilanne on jo vaikuttanut heikommassa asemassa oleviin ihmisiin voimakkaammin.

5.2 Liikenneturvallisuus

Uudenkaupungin kestävän ja turvallisen liikkumisen työryhmä käsittelee liikenneturvallisuuden parantamiseen liittyviä tekijöitä Uudessakaupungissa.

Syksyn 2021 osalta Uudessakaupungissa puhutti erityisesti ”kortteliralli”, johon on etsitty ratkaisuja moniammatillisessa yhteistyössä ja asiaa käsiteltiin myös useissa eri toimielimissä.

Uudenkaupungin kestävän ja turvallisen liikkumisen työryhmä on saanut selostuksen poliisilta Uudenkaupungin liikenneturvallisuuden viimeisimmistä trendeistä: Rattijuopumustapausten määrässä hienoista kasvua, ja etenkin muiden päihteiden osuus kasvussa. Toisaalta alueella myös valvontavastuuta hoidettu aktiivisemmin. Jalankulun ja pyöräilyn kipupisteistä kaupunkialueella on keskusteltu poliisin ja kaupunkisuunnittelun kesken ja toimenpiteitä asioiden korjaamiseksi on suunniteltu ja toteutettu.

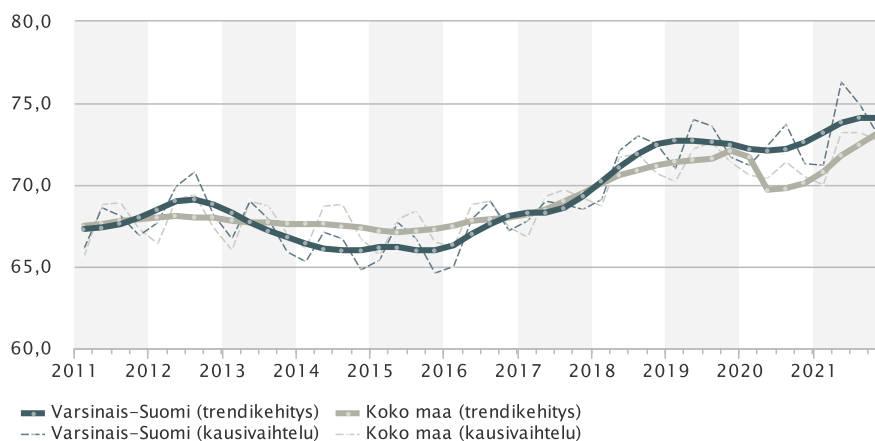
- a) Viranomaisten tietoon tulleiden liikennetrikosten määrä vaihtelee Uudessakaupungissa 315- 463 rikoksen välillä vuosittain
- b) Selvitettyihin liikennetrikoksiin epäillyistä 15-24-vuotiaiden osuus on 33 % valtakunnallisen keskiarvon ollessa 29 %
- c) Uudessakaupungissa tapahtuvista tieliikenteen onnettomuuksista aiheutuu yhteiskunnalle keskimäärin (ka 16-20) noin 12,1 milj.eur vuosittaiset kustannukset, joista kaupungin osuus on noin 1,8-2,4 milj.eur/vuodessa (Tilastokoonti 2016-2021)

5.3 Työllisyys ja koulutusaste

Uudenkaupungin kaupungin työmarkkinatilanne on kokonaisuutena tarkasteltuna kehittynyt positiiviseen suuntaan vuoden aikana. Koko työssäkäyntialueen ja Varsinais-Suomen kehitys jatkui positiivisena tarkastelujakson loppuun asti.

Työllisyysasteen trendin kehitys(15–64-vuotiaat, %)

Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus

Työllisyys ja työpaikat | Lounaistieto.fi

Uudenkaupungin kaupungin työttömyysprosentin muutokset vuosilta 2017-2021, kun vertailulukuna käytetään jokaisen vuoden tammikuun työttömyysprosenttia.

01/2017 – 8,5 %

01/2018 – 6,4 %

01/2019 – 5,7 %

01/2020 – 9,5%

01/2021 – 9,2%

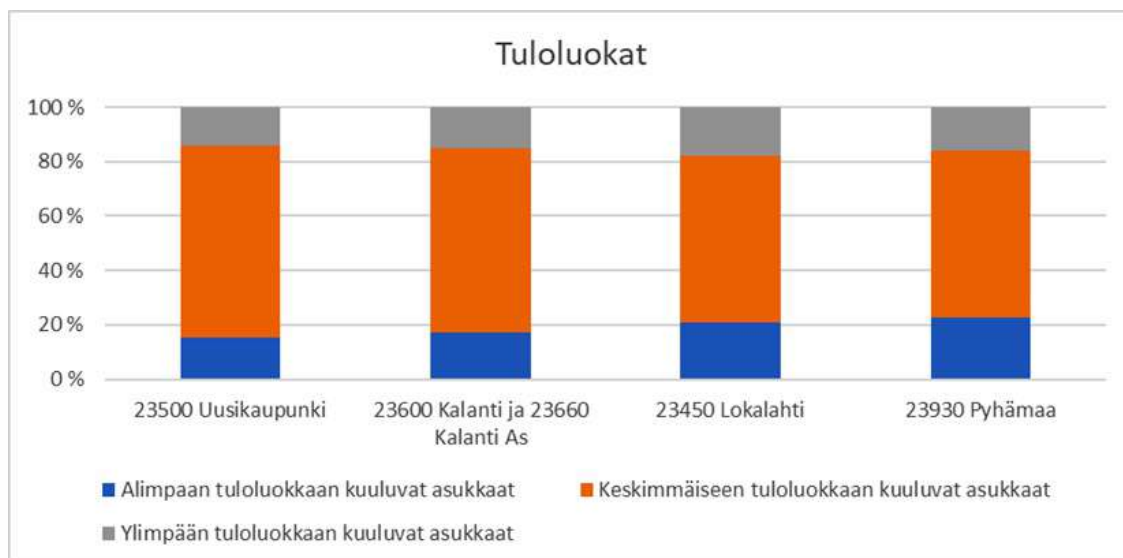
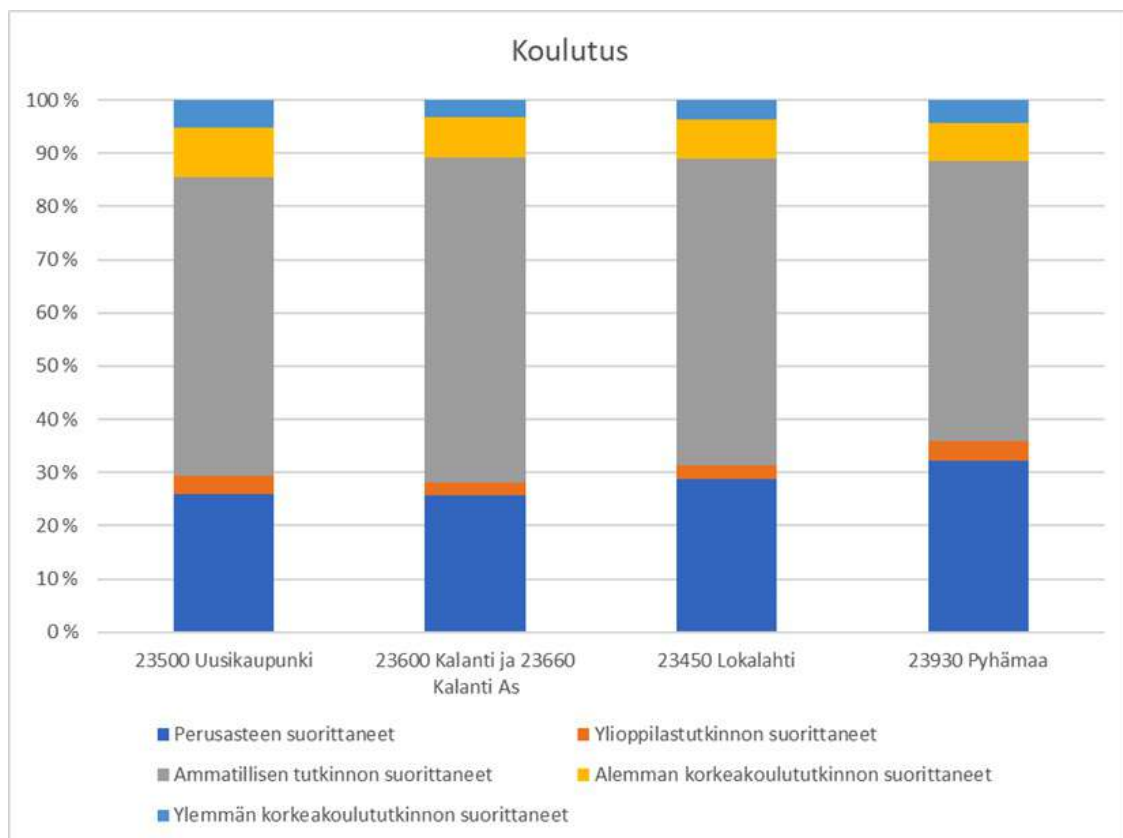
Vuoden 2021 joulukuun viimeisenä päivänä työttömyysprosentti:

12/2021 – 7,7% sekä

01/2022 – 7,2%

Lounais-Suomen Aluehallintoviraston Lounais-Suomen alueen nuorten elinlokatsaus (2021) julkaisussa todetaan, että nuorisotyöttömyys kääntyi nousuun vuonna 2020 koronaviruksen negatiivisten vaikutusten seurauksena. Syyksi tähän raportissa todetaan se, että ”Monet nuoret työskentelevät palvelualoilla, joihin korona erityisesti osui vuoden 2020 aikana”.

Kun tarkastellaan Uudenkaupungin väestön koulutusastetta, niin esiin nousee selkeästi ammatillisen tutkinnon suorittaneiden suuri määrä suhteessa muihin koulutusasteisiin. Kaupungin elinkeinorakenne ja työpaikkojen määrällinen ja suhteellinen sijoittuminen vahvasti teollisuuden tuotantoammatteihin selittää koulutusasteen toteumaa. Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneita on väestössä vähemmän kuin valtakunnallisessa vertailussa. Tulotaso heijastelee myös karkeasti tarkasteltuna koulutustason toteumaa, poikkeuksena perusasteen suorittaneet, joista kolmannes sijoittuu ylempiin tuloluokkiin. Alueelliset erot koulutuksessa ja tuloissa ovat melko vähäisiä.

6. Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti

6.1 Hyte-työn painopisteet valtakunnallisesti

Valtioneuvoston julkaisussa: Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030, joka julkaistiin keväällä 2021 linjaa ne toimet, joilla suomalaisten hyvinvoinnin ja terveyden eriarvoisuutta saadaan vähennettyä. Periaatepäätöksen ja sen toimenpidesuunnitelman mukaisesti suomalaisten kestävä hyvinvointi kaikissa väestö- ja ikäryhmissä tulee turvata seuraaviin painopisteisiin (2021) nojaten:

- 1) Kaikille mahdollisuus osallisuuteen,
- 2) Hyvät arkiympäristöt,
- 3) Hyvinvointia ja terveyttä edistävä toiminta ja palvelut sekä
- 4) Päätöksenteolla vaikuttavuutta.

Näiden periaatteiden pohjalta hyvinvointialueilla ja kunnissa tulee työstää yksityiskohtaisemmat ja tarkemmat hyvinvointisuunnitelmat seuraavalle kaudelle. Hyvinvointisuunnitelman tulee hyödyntää valtakunnallisten ja maakunnallisten painopisteiden lisäksi paikallistuntemusta ja tietoa oman alueen asukkaiden elämän erityispiirteistä, eriarvoistavista tekijöistä sekä paikallisesta toimintaympäristöstä kokonaisuutena. Tämän tiedon pohjalta tulee työstää selkeä suunnitelma, jossa on saavutettavissa olevat tavoitteet, yksityiskohtaiset toimenpiteet ja pätevät mittarit.

6.2 Hyte-työn painopisteet maakunnallisesti

Maakunnalliset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet (2018)

- 1) Yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisääminen
- 2) Päihteiden käytön vähentäminen
- 3) Ylipainon ja liikkumattomuuden vähentäminen

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen uudet painopisteet määritellään vuoden 2022 syksyyn mennessä.

6.3 Hyte-työn painopisteet paikallisesti

Uudenkaupungin kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteiksi (2019) on määritelty:

- 1) Ehkäisevä päihdetyö (EPT)
- 2) Liikkumisen edistäminen
- 3) Osallisuus: Kotoutumisen tukeminen sekä yhdistysohjaustyö

Kaikilla painopistealueilla on työstetty ohjelmat, joissa on selkeät toimenpiteet hyvinvoinnin edistämiseksi.

7. Strateginen ohjelmatyö Uudessakaupungissa

Ehkäisevä päihdetyö

Ehkäisevä päihdetyö on osa kunnan lakisääteistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. 1.12.2015 voimaan tullut laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015) kattaa alkoholi-, huumausaine- ja rahapelihaittojen sekä tupakoinnin vähentämisen. Lain mukaan ehkäisevä päihdetyö perustuu yhteistyöhön, päihteiden käytön ja siitä aiheutuvien haittojen seurantaan, käytettävissä olevaan tieteelliseen näyttöön ja hyviin käytäntöihin. Kysynnän vähentämisen rinnalle on nostettu saatavuuden rajoittaminen muun muassa yhteistyössä paikallisten elinkeinotoimijoiden kanssa.

Valtakunnallisten tavoitteiden, suositusten ja lainsäädännön lisäksi toimintaa ohjaavat paikallisesti laaditut suunnitelmat ja ohjelmat:

- 1) Uudenkaupungin mielenterveys- ja päihdetoimenpidesuunnitelmassa käsitellään mielenterveys- ja päihdetyötä kokonaisuutena.
- 2) Uudenkaupungin päihdepolisääntöjen tavoitteena on vähentää päihteiden käyttöä, suojella lapsia ja nuoria päihteiltä sekä puuttua varhain päihteiden ongelmakäyttöön.
- 3) Ehkäisevän päihdetyön toimenpidesuunnitelmassa 2020-2024 huomioidaan laaja-alaisesti kaikki ikäryhmät ja sen tavoitteena on kaikenikäisten asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen.
- 4) Uudenkaupungin kaupungin työntekijöitä koskevan päihdeohjelman avulla ehkäistään ja hallitaan päihdehaittoja työpaikalla.

#UkiLiikkuu

Helmikuussa 2021 valmistui poikkihallinnollisella työotteella rakennettu #UkiLiikkuu liikuntaohjelma. Ohjelma konkretisoi Uudenkaupungin strategiaa #UKI20300 monipuolisten palveluiden, viihtyisän kaupungin, kaventuneiden hyvinvointierojen, kotoutumisen, ympäristön, osallistamisen sekä yhteistyön osalta. Ohjelma tulee linjaamaan ja tukemaan liikuntapalveluiden sekä muiden liikkumista edistävien toimijoiden työtä sekä vahvistamaan eri tahojen yhteistyötä. Pää tavoitteena ohjelmassa on lisätä liikettä ja yhteistyötä yhteisiin tavoitteisiin ja tekemiseen. Keväällä 2021 lähdettiin valmistelemaan tulokortin rakentamista tiedolla johtamisen ja ohjelman jalkauttamisen tueksi.

Ukilaistuminen-Kotouttamisen toimenpideohjelma 2020- 2023

Laki kotoutumisen edistämisestä (KotoL) tuli voimaan 2011. Kotoutumislain 32 §:n mukaan kunnan tai useamman kunnan yhdessä on laadittava kotoutumisen edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi kotouttamisohjelma. Kotoutumislain piirissä ovat henkilöt, joilla on voimassa oleva oleskelulupa Suomessa. Lakia sovelletaan myös henkilöön, jonka oleskeluoikeus on rekisteröity tai jolle on myönnetty oleskelukortti ulkomailain mukaisesti. Kotoutumislakia sovelletaan henkilöön riippumatta siitä, millä perusteella hän on Suomeen muuttanut. (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010)

Ukilaistuminen-Kotouttamisen toimenpideohjelmassa on määriteltynä selkeät tavoitteet, toimenpiteet, mittarit ja vastuutahot kaikille kunnan yksiköille, jotka tuottavat palveluita kuntalaisille: mukana työssä ovat Kasvun ja oppimisen palvelut, sosiaali- ja terveystalot, hyvinvointi- ja vapaa-aika palvelut sekä vapaan sivistystyön, taiteen perusopetuksen ja järjestöjen toimijat.

Meidän kaupunkimme -yhdistysohjelma 2020-luvulle

Ohjelma on uusikaupunkilaisen yhdistyskentän tahdonilmaus ja tiekartta viihtyisän, osallistavan ja elinvoimaisen Uudenkaupungin puolesta. Ohjelma kirjoittaa auki tavoitteet ja toimenpiteet, miten yhteistyötä kaupungin ja kolmannen sektorin (yhdistykset ja järjestöt) välillä halutaan kehittää. Yhteisenä päämääränä on hyvän elämän toteutuminen Uudessakaupungissa.

Yhdistysohjelman toimenpide-ehdotukset jakautuvat kahteen luokkaan: osa on täsmällisiä ehdotuksia toimintatapoihin ja osaa voi pitää enemmän yleisluontoisina suosituksina.

Yhdistysohjelman keskeisiä toimintaa ohjaavia lähtökohtia ovat seuraavat asiat:

- 1) Ihmiset haluavat olla mukana heille merkityksellisissä asioissa, joita he yhdessä toteuttavat yhdistysten kautta.
- 2) Kansalaistoiminnan, yhdistysten ja järjestöjen elinvoimaisen tulevaisuuden ratkaisee se, kuinka ne pystyvät järjestämään (organisoimaan) toimintansa uusia sukupolvia houkuttelevalla tavalla
- 3) Yhdistyksillä ja järjestöillä on asema verkostoissa ja ne ovat kumppaneita. Yhdistysohjelman toimeenpanosta vastaa hankerahoituksen turvin palkattu järjestökoordinaattori 2020-2022.

8. Katse hyvinvointialueelle

Eduskunta hyväksyi 23.6.2021 sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta koskevat lakiesitykset. Uudistuksen toimeenpanoa koskevan lain mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävät ja järjestämismvastuu siirtyvät kunnilta hyvinvointialueille 1.1.2023.

Varsinais-Suomen väliaikainen valmistelutoimielin (VATE) oli väliaikaishallinto, jolla oli merkittävä tehtävä tulevan hyvinvointialueen valmisteluissa. Väliaikainen valmistelutoimielin huolehti maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen valmistelusta vuoden 2021 syksystä vuoden 2022 kevääseen aluevaltuuston toiminnan aloittamiseen saakka.

Järjestyksessään ensimmäiset aluevaalit järjestettiin sunnuntaina 24.1.2022. Vaaleissa valittiin 79 aluevaltuutettua Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle päättämään palveluista ja siitä millaisia sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluita saamme tulevaisuudessa.

Hyvinvointialue on kunnista ja valtiosta erillinen julkisoikeudellinen yhteisö, jolla on alueellaan siis itsehallinto. Hyvinvointialue tytäryhteisöineen muodostaa hyvinvointialuekonsernin. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä vastaavia hyvinvointialueita on yhteensä 21. Uusikaupunki on osa Varsinais-Suomen hyvinvointialuetta. Varsinais-Suomen hyvinvointialue vastaa sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestämisestä. Hyvinvointialuetta kehittävät yhdessä kaikki Varsinais-Suomen 27 kuntaa, sairaanhoitopiiri, erityishuollon palvelut sekä pelastuslaitos. Hyvinvointialueen toiminta käsittää hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin toiminnan lisäksi muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan.

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen tavoitteena on rakentaa entistä paremmat ennaltaehkäisevät palvelut ja sujuvammat palveluketjut niin sosiaali-, terveys- kuin hyvinvointipalveluissakin.

Ennaltaehkäisevät palvelut sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (hyte) ovat keskeisessä asemassa hyvinvointialueella. Uudenkaupungin kaupungin ja U-Soten edustus maakunnallisissa HYTE-työryhmissä on erittäin vahva. Varsinais-Suomen HYTE-työryhmissä ja sen alatyöryhmissä oli vuonna 2021 mukana yhteensä seitsemän (7) Uudenkaupungin kaupungin edustajaa.

Uudenkaupungin kaupungin palveluksesta siirtyy hyvinvointialueen palvelukseen vuoden 2023 alusta noin 560 työntekijää. Varsinais-Suomen hyvinvointialueen palveluksessa tulee työskentelemään yhteensä arvioilta noin 28 000 työntekijää. Uudenkaupungin kaupungin palvelukseen on jäämässä vuoden 2023 alusta noin 440 työntekijää.

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen toiminta rahoitetaan pääosin valtion varoin ja asiakasmaksuin. Valtion rahoituksen lähtötaso perustuu kuntien sote-palveluiden ja pelastustoimen vuoden 2021 tilinpäätösten ja vuoden 2022 talousarvioiden keskiarvoon, joiden pohjalta kustannukset skaalataan vuoden 2022 tasoon. Rahoituksen määrä tullaan tarkistamaan vuosittain arvioimalla palvelutarpeen kasvu, kustannustason muutokset ja hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle kuuluvien tehtävien laajuuden ja laadun muutokset.

9. Tiivistelmä ja johtopäätökset

Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja sen poikkihallinnollinen luonne on huomioitu hyvin Uudesskaupungissa. Hyvinvoinnin koordinaatio sekä hyte-työn johtaminen ja siitä raportointi on määritelty kaupungissa hyvinvointijohtajan tehtäväksi.

Hyte-työ sijoittuu Uudesskaupungissa hyvinvointi ja vapaa-aikapalveluihin ja vastaavana toimielimenä on hyvinvointi ja vapaa-aikalautakunta. Uudesskaupungissa toimii poikkihallinnollinen UKIHYTE-ohjausryhmä sekä lakisääteinen lasten ja nuorten moniammatillinen ohjausryhmä. Näiden lisäksi kaupungissa kokoontuu myös poikkihalinnollinen hyvinvoivat perheet (HYPE)-johtoryhmä, joka käsittelee erityisesti lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä tukemista kaupungissa.

Kaupungin strategiasta ja hyte-painopisteiden määrittelyn pohjalta on työstetty strategisia ohjelmia, joissa on kunnianhimoiset tavoitteet ja selkeät toimenpiteet näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen muodostuminen vaikuttaa myös Uuteenkaupunkiin monilla tavoilla. Miten hyvinvointialueen syntyminen vaikuttaa ja miten siihen liittyviin muutoksiin tulisi meillä varautua ja mitä ratkaisuja ja valmisteluja meidän tulisi tehdä? Uudesskaupungissa tulee tarkastella erilaisten vaikuttamistoimielinten ja työryhmien toiminnan muovaantumista ja kehittämistä vastaamaan aikaa soten irtaantumisen jälkeen.

Kun jatkossa Uudenkaupungin kaupungin vaikuttamistoimielinten ja työryhmien toiminta-alue koskee kuntaa ja kunnan palveluita ja hyvinvointialueen vaikuttamistoimielinten toiminta-alue koskee sosiaali- ja terveystalvuita. Tämän sovittaminen toimintaan ja näkökulman muistaminen työskentelyssä vaatii pohdintaa ja suunnittelua.

Uudenkaupungin kaupungin strategian päivittäminen vuoden 2022 aikana sekä hyvinvointialueen määrittelemät hyte-painopisteet yhdessä valtakunnallisten painopisteiden kanssa tulevat vaikuttamaan vahvasti myös Uudenkaupungin kaupungin hyte-työn sisältöihin sekä paikallisten suunnitelmien ja tavoitteiden asettamiselle. Uudenkaupungin kaupungin hyvinvointisuunnitelma työstetään edellä mainittujen reunaehtojen täytyessä vuoden 2022 syksyllä.

Laajassa hyvinvointikertomuksessa 2017-2021 kerätyn hyvinvointitiedon pohjalta todetut asiat, joihin Uudessakaupungissa tulee erityisesti kiinnittää huomiota tulevina vuosina on yhä edelleen pätevät tämän päivitetyn raportin tietojen valossa:

1. Lasten- ja nuorten hyvinvointi: Kaverittomuus, osattomuuden tunteet sekä lasten ja nuorten heikko kokemus omasta terveydentilasta sekä ylipainoisten lasten ja nuorten suuri määrä ovat selkeitä uhkia uusikaupunkilaisten lasten ja nuorten hyvinvoinnille.
2. Toinen selkeä ryhmä, jonka hyvinvointi on Uudessakaupungissa uhattuna muodostavat yksinäisyyttä ja osattomuutta kokevat nuoret aikuiset sekä erityisesti yksinäisyyden piinaamat vanhemmat ikämiehet: Yksinäisyyden kokemuksilla on suora yhteys terveyteen ja elinikään.
3. Kolmannen keskeisen ryhmän muodostavat muunkieliset ja ”uusikaupunkilaiset”, joiden määrä Uudenkaupungin väestöstä on kasvanut merkittävästi tarkastelujakson aikana: Näiden väestöryhmien hyvinvointi ja juurtuminen kaupunkiin on koko yhteisön etu.

Loppusanat

Tulevaisuudessa hyvinvointipalveluiden merkitys kasvaa entisestään, kun pyritään siirtämään painopistettä pois raskaista sote-palveluista vahvemmin ennaltaehkäiseviin palveluihin: tätä työtä ohjaa ennakointi ja suunnitelmallisuus. Hyvinvointialueiden ja kuntien tehtävänjako ja yhteistyömuotojen kehittyminen siten, että palvelutuotanto vastaa aidosti asukkaiden tarpeisiin tulee olemaan onnistumisen kannalta ratkaiseva tekijä. Tässä työssä tiedolla johtaminen ja vaikuttava päätöksenteko ovat avainasemassa. Lopuksi todettakoon, että Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) alainen toimija nimeltään Kestävän kehityksen ratkaisuverkosto (SDSN) on mitannut Suomen vuonna 2021 maailman onnellisimmaksi maaksi jo viidettä kertaa peräkkäin.

Lähteet

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030 : Valtioneuvoston periaatepäätös (2021) Valtioneuvoston julkaisuja 2021:14

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162913>

Hyvinvointi, terveys ja arjen turvallisuus koronatilanteessa (2021) Aluehallintovirastojen julkaisuja 100/2021

https://avi.fi/documents/25266232/55310955/Julkaistu-100_Korona_hynte-turvallisuus-julkaisu_12-1-2021.pdf/c765ed04-d760-e92c-b55e-8b09c64cb244/Julkaistu-100_Korona_hynte-turvallisuus-julkaisu_12-1-2021.pdf?t=1610456555121

Kouluterveyskysely (2021) Terveyden – ja hyvinvoinnin Laitos (THL)

<https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely/kouluterveyskyselyn-tulokset>

Lounaistieto (2021) Lounaistieto.fi / Tilastot ja analyysit / Työllisyys ja työpaikat

<https://www.lounaistieto.fi/tilastot/tyollisyys/>

Lounais-Suomen alueen nuorten elinolokatsaus (2021) Aluehallintovirastojen julkaisuja 112/2021

https://avi.fi/documents/25266232/55310955/Julkaistu-112-Nuorten-elinolokatsaus_2021_LSAVI.pdf/07115c5c-0d0f-e544-ea63-7af262f1ba46/Julkaistu-112-Nuorten-elinolokatsaus_2021_LSAVI.pdf?t=1623225582772

MOVE! -mittaustulokset (2021) Opetushallitus

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/move-tulokset>

Sotkanet (THL) -Tilastotietoja suomalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista (2021)

<https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/metadata/indicators/3138>

TEAVIISARI-tulokset (2021) Terveyden – ja hyvinvoinnin Laitos (THL)

<https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/index>

Tilastokeskuksen maksuttomat tilastotietokannat (2021) Tilastokeskus

https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/Kuntien_avainluvut/Kuntien_avainluvut__2021/laaja_alueaikasarjat_2021.px/

The World Happiness Report (eng) (2021) YK: Kestävän kehityksen ratkaisuverkosto (Sustainable Development Solutions Network, (SDSN))(2021)

<https://worldhappiness.report/>

Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta (2021) Valtioneuvoston julkaisuja 2021:48

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-769-0>

Kiitos

Rami Arola
Leena Arvela-Hellén
Petri Hatakka
Jarkko Heinonen
Juha Heltimo
Taru Joutsa-Huutola
Anniina Kiiveri
Arja Kitola
Pia Lahtinen
Rosemarie Lee
Marika Lehtinen
Henriikka Lohtaja
Markku Niemi
Teija Pajula
Joni Pietiläinen
Sari Rantanen
Kirsi Routi-Pitkänen
Outi Soininen
Anne Takala
Atso Vainio
Heidi Vuori

Teksti - Jan Vuorenlaakso
Taitto - Sonja Stenman